

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ MESLEĞİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE GELECEĞİ

Sezgin ÖZDEN¹, Furkan EKİCİ²

¹ Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi, 18200 Çankırı (ozden@karatekin.edu.tr)

² Araştırma Görevlisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Orman Fakültesi

ÖZET

Orman Mühendisliği mesleği 150 yıldan fazla bir tarihe sahiptir. İlk ormancılık okulu 1857 yılında Fransız ormancılar yardımıyla kurulmuştur. Bu okullarda Fransızca eğitim yapıldığından fazla mezun vermemiştir. Tanzimat döneminde Halkalı Ziraat Mektebi ile Orman Mektebi meslek mensubu yetiştirmeye başlamıştır. Bu iki yüksekokul bir dönem için birleştirilmiş, 1911 yılında Orman Mektebi Âlisi'ne dönüşen Orman Mektebi 1933 yılında kurulan Yüksek Ziraat Enstitüsü'ne bağlanmış ve 1948 yılında Enstitü'den ayrılarak İstanbul Üniversitesi içinde Orman Fakültesi kurulmuştur. Daha sonra Karadeniz Teknik Üniversitesi bünyesinde ikinci bir fakülte açılmış, 1992 yılından itibaren bu iki fakülteyi diğerleri izlemiştir. Günümüzde dokuz Orman Fakültesi mevcuttur ve bunlar her yıl ortalama 375 orman mühendisi mezun vermektedir. İlk yıllarda diplomasını alan bir orman mühendisi ertesi gün ormancılık örgütünde işe başlayabilmekteydi. Bu durum 1980'li yılların başına kadar devam ettiyse de bu yıllardan itibaren orman mühendisi işlendirmesi konusunda arz talep dengesizliği ortaya çıkmaya başlamıştır. 1980'li yıllarla birlikte "yevmiyeli mühendis", "işçi mühendis" kavramlarıyla tanışılmış, 1990'lı yıllardan itibaren de "müteahhit mühendis" ya da "özel orman mühendisi" kavramları meslek literatürümüze girmiştir. Bu yıllara kadar devletten başka iş olanağı olmayan orman mühendisleri özel amenajman şirketlerinde mühendis olarak çalışmaya başlamışlar. Meslek Yasası olarak bilinen 5531 sayılı yasanın çıkması ile birlikte özel ormancılık şirket ve büroları kurulmaya başlanmıştır. Ancak özel ormancılık işletmelerinin hala çözülmeyi bekleyen birçok problemi vardır. Bu bildiri de özellikle sözü edilen özel ormancılık şirketlerinde çalışan orman mühendislerinin sorunları ele alınmıştır. Bu amaçla bu işletmelerde çalışan 30 orman mühendisi ile anket çalışması yapılmıştır. Anketlerin en önemli çıktısı 5531 sayılı yasa uygulamaya gireli henüz birkaç yıl olmasına rağmen özel ormancılıkla ilgili yapılması gereken daha çok iş olduğudur. Ayrıca çoğunlukla özel işletmelerde çalışan mühendislerin iş tatmini açısından beklediklerini bulamadıkları ve fırsat bulduklarında Bakanlık bünyesine geçmek istedikleri sonucu çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Orman Mühendisliği mesleği, özel ormancılık şirket ve büroları, ormancılık

GİRİŞ

Ülkemizde ilk ormancılık yüksek öğretimi 1857 yılında başlamış olmasına rağmen ormancılık örgütünün kuruluş tarihi 1839 yılı olarak kabul edilir. Tanzimat Fermanı ile kaynak arayışına giren Osmanlı İmparatorluğu, **1839 yılında Ticaret Nezaretine bağlı bir "Orman Müdürlüğü "** kurmuştur. Ancak kurulan bu müdürlüğün teknik anlamda ormancılık yapmaktan çok orman ürünleri ticaretinden vergi almak üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Ormancılık işlerinin ciddi olarak araştırılmasına 1856 yılından sonra "Umuru Nafia Nezaretine-Bayındırlık Bakanlığı" bağlı olarak kurulan "Meclisi Meabir" ile başladığı görülmektedir. Yerli ve yabancı uzmanlardan oluşan bu meclise yol, kanal, demiryolu, endüstri, tarım ve orman işlerinde yapılacak ıslahat esaslarının incelenmesi görevi verilmiştir. Aynı dönemde Fransa'dan getirilen ormancılık uzmanları olan Louis Tassy, İstanbul'da bir Orman Okulu kurmak ve meydana getirilecek orman teşkilatının gereksinim duyacağı teknik elemanları yetiştirmekle, M. Sthème ise İmparatorluk ormanlarında incelemeler yapmak ve bir teşkilat kurmakla görevlendirilmiştir. Bu çalışmaların ürünü

olarak 17 Kasım 1857 tarihinde İstanbul'da ilk Orman Okulu kurulmuş ve böylece Türkiye'de ormancılık eğitimi başlamıştır. Bu okulun 1880 yılında Orman ve Maden Mektebine dönüştüğü görülmektedir. Orman ve Maden Okulunun Orman Bölümü öğrencileri 1893'de Halkalı Ziraat Yüksek Okulu'na devredilmiştir. 1910 yılında bağımsız bir Orman Yüksek Okulu açılmıştır. Orman, Maden ve Ziraat Bakanlığı'nın gözetimi ve Orman Genel Müdürlüğü'nün denetimi altında bulunan okulda öğretim süresi 2 yıl olarak benimsenmiştir. Bu okuldan mezun olanlara Orman Fen Memuru unvanı verilmiştir. 1929 yılında yürürlüğe giren bir kanun ile yüksek öğrenim görüp teknik işlerde çalışanlara Mühendis unvanı verilmesi üzerine okuldan mezun olanlar da ilk olarak Orman Mühendisi unvanı almaya başlamışlardır. 1933 yılında Ankara'da kurulan **Yüksek Ziraat Enstitüsüne** Tabii Bilimler, Ziraat, Veteriner, Ziraat Sanatları adlarında dört fakülte bağlı bulunmaktaydı. Bu fakültelere 1934 tarihinde İstanbul'daki "Yüksek Orman Okulu" da beşinci fakülte olarak bağlanmıştır. Öğrenim süresi dört yıla çıkarılan fakültede ilk iki sınıf Ankara'da, son iki sınıf da ormanlara yakın olduğu gerekçesiyle İstanbul'da öğretim görmekteydi. Bu uygulamaya 1943 yılında son verilmiş ve ikinci sınıf öğrencileri de İstanbul'a alınmış ve temel bilimler öğrenimi görmeleri için sadece birinci sınıf öğrencileri Ankara'da bırakılmıştır. Okuldan mezun olanlara önceleri "Diplomalı Orman Mühendisi" unvanı verilirken bu unvan 1939 yılında "Yüksek Orman Mühendisi" olarak değiştirilmiştir. Ankara'daki Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün 1948 yılında kapatılmış Orman Fakültesi İstanbul Üniversitesi'ne altıncı fakülte olarak bağlanmıştır. 1973 yılında lisans, yüksek lisans ve doktora ve uzmanlık diye üç ayrı öğretim düzeyinin benimsenmesi üzerine dört yıllık fakülte mezunlarına "mühendis" unvanı verilmeye başlanmıştır. Kazanılmış haklar nedeniyle fakülteyi bitirenlere Orman Yüksek Mühendisi diploması verme işlemi 1980 yılına kadar sürmüştür (Özdönmez et al, 1996, Eryılmaz 1993, Eryılmaz 2008, Gümüş 2004).

Ülkemizde ormancılık örgütünün tarihinin 1839 yılına dayandığı yukarıda açıklanmıştır. 1870 yılında yürürlüğe giren Orman Nizamnamesinin uygulanmasını sağlamak üzere süvari ve piyade orman bekçileri görevlendirilmiştir. 1908 yılından itibaren Hoca Ali Rıza'nın girişimleriyle yeni bir örgütlenmeye gidilmiş ancak bu örgüt de çok etkin olamamıştır. Yine başarısızlıkla sonuçlanan "Orman Jandarma Mektebi" deneyiminden sonra 1937 yılında yürürlüğe giren 3116 sayılı yasanın uygulanmasını sağlamak üzere 3157 sayılı yasayla "Askeri Orman Koruma Örgütü" kurulmuştur. Aynı dönemde Orman Genel Müdürlüğü de taşrada da örgütlenmesini sürdürerek önceleri Çevirge Müdürlükleri kurmuş, bu kuruluşlar Döner Sermayeli Revir Amirliklerine dönüşmüş ve bu amirlikler de 1945 yılından itibaren Devlet Orman İşletmeleri adını almıştır. Ancak iki başlı bu örgüt yapısının doğurduğu sakıncalar nedeniyle 1945 yılında çıkarılan 4767 sayılı yasayla Askeri Orman Koruma Örgütü lağvedilerek görevleri devlet orman işletmelerine verilmiştir (Özdönmez et al, 1996). Devlet orman işletmelerinin sayısının artması sonucu 1951 yılından itibaren orman başmüdürlükleri kurulmaya başlanmış ve devlet orman işletmeleri bu başmüdürlüklere bağlanmıştır. Orman Bakanlığı ilk olarak 1969 yılında kurulmuş olup, Orman Genel Müdürlüğü bağlı kuruluş olarak Orman Bakanlığının bünyesinde yer almıştır. 1981 yılında Orman Genel Müdürlüğü Tarım ve Orman Bakanlığına bağlanmıştır. Ancak Orman Bakanlığının kapatılması sonrasında her geçen gün önemi artan ormancılık faaliyet ve hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde karşılaşılan sorunlar, Bakanlığın 1991 yılında yeniden kurulmasına yol açmıştır. Nihayet 2003 yılında Çevre ve Orman Bakanlıkları birleşerek Çevre ve Orman Bakanlığı kurulmuş, Orman Genel Müdürlüğü de kamu tüzel kişiliğine haiz özel bütçeli bir kuruluş olarak bu bakanlığın bağlı kuruluşu olmuştur.

Türk hukuk sisteminde mühendislerin istihdam esasları ile ilgili olarak ilk kapsamlı düzenleme, 17 Haziran 1938 tarih ve 3458 sayılı "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında

Kanun" ile yapılmıştır. Bu kanun, Türk yüksek okullarından mezun olan mühendisler ile yabancı ülkelerden mezun olan mühendislerin Türkiye dahilinde çalışma yapabilmelerini sağlayacak ruhsatname verilmesi esaslarını düzenlemiştir. Bu kanuna dayanılarak 1939 tarihinde yayımlanan Mühendislik Mimarlık Hakkında Tüzüğü'nün 2. ve 3. maddesinde yer alan mühendislik türleri içinde Orman Mühendisliği de sayılmaktadır. Ancak orman mühendisliği mesleğinin bu tarihten önce de var olduğu bilinmektedir. Mesleğimiz aynı zamanda 1954 yılında kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)'un kurucu mesleklerinde birisidir. Bu tarihlerde birçok mesleğin "Meslek Kanunu" çıkarılmış olmasına rağmen orman mühendisliği mesleğinin kanununun çıkması ancak Avrupa Birliği uyum çalışmaları nedeniyle gündeme gelmiş ve Orman Mühendisleri Odası öncülüğünde diğer ormancı sivil toplum örgütleri ve eğitim kurumlarının da desteğiyle 8 Temmuz 2006 tarihinde 5531 Kanun numarası ile kanunlaşmıştır (Girgin, 2007).

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışma çerçevesinde Orman Mühendisliği Mesleğinin mevcut durumunun değerlendirilmesi ve istihdam olanaklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bilindiği üzere 1980 yılının sonlarına kadar orman mühendisleri sadece ağırlıklı olarak OGM ve Orman Bakanlığının çeşitli birimleri ile az da olsa DSİ ve Belediyeler gibi Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam olanağı bulabilmekteydi. Sözü edilen tarihlerde kurulmaya başlanan özel amenajman şirketleri başlarda yetersiz de olsa orman mühendislerinin işlendirildikleri ilk özel teşebbüslerdi. Zaman içerisinde bu şirketlerin bir kısmı başarısız olup kapanırken bazılarının da kurumsallaşma yolunda önemli adımlar attığı görülmektedir. OMO'ndan alınan bilgilere göre özellikle Meslek Yasasının yürürlüğe girdiği 2006 tarihinden sonra ormancılık alanında çalışan birçok özel teşebbüs kurulmuştur. Birkaç ormancılık işini bir arada yürütmek üzere kurulan "Şirket Ortak" denilen yapılar 2009 yılı Haziran ayı itibarıyla 40 adettir. Kurumun sahibinin orman mühendisi olmadığı "Şirket İş Akdi" denilen yapılar 280 adet ve bireysel olarak orman mühendislerinin kurmuş oldukları bürolar 202 adettir. Toplamda bu alanda 522 adet özel teşebbüsün faaliyette buldukları OMO'nun kayıtlarından ortaya çıkmaktadır. Odadan 5531 sayılı meslek yetki yasası uyarınca *Serbest Meslek Mensubu Ruhsatı* alan mühendis sayısı 2009 yılının ilk yarısı itibarıyla 665 adettir. Ancak bunların tamamının özel teşebbüste çalışmadığı, bir kısmının açılan sınavlarla Kamu sektörüne girdiği ve bir kısmının da işsiz olmaları bilinmektedir.

Bu çalışma kapsamında SMM belgesine sahip olup Kamu sektöründe çalışmayan 33 orman mühendisi ile anket yapılmış ve özel sektörde çalışan orman mühendislerinin durumu, memnuniyetleri ve beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Orman Fakültelerinden 1998-2008 tarihleri arasında mezun olan orman mühendislerinin sayısı alınmış, Orman Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü'nün bu yıllar içinde işlendirdiği orman mühendisi sayısı da resmi kayıtlardan tespit edilmiştir. Tüm bu verilerin tablolar yardımıyla değerlendirilmesi sonucunda orman mühendisi arzı ve talebi arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu tablolar Bulgular bölümünde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bilindiği gibi 1980'li yıllara gelinceye kadar Orman Fakültelerinden mezun olan orman mühendisleri kısa sürede Kamu sektöründe işe başlayabilmekteydi. Hatta birçok

meslek büyüğü Fakülteden Cuma günü mezun olup Pazartesi günü işe başladığını anlatmaktadır. 24 Ocak kararları olarak bilinen ve karma ekonomik sistemden liberal ekonomik sisteme geçişi amaçlayan sistemle birlikte kamu kurumlarında "aşırı" istihdamın önlenmesine yönelik önlemler de alınmaya başlanmış ve bu kararlardan mesleğimiz de olumsuz etkilenmiştir. Artık "fakülteden mezun olup mesleğe başlama dönemi" bitmiş ancak birkaç yılda bir orman mühendisi alınmaya başlanmıştır. Bu durumun üzerine 1992 yılından itibaren kurulan yeni orman fakülteleri de eklenince arz talep dengesizlikleri iyice artmış ve orman fakültelerinden mezun olanların büyük bir kısmı artık Kamu sektöründe çalışmama durumu ile karşı karşıya kalmıştır. Yeni kurulan fakülteler ilk mezunlarını 1996 yılında vermişler ve bu tarihten sonra orman fakültelerinden mezun olan orman mühendislerinin sayıları giderek artmıştır.

Tablo 1'de izlenebileceği gibi 1998-2008 yıllarında Orman Fakültelerinden yılda ortalama 375 orman mühendisi mezun olmuştur. Tablodan da görüleceği üzere Kastamonu OF 2002 yılında, Düzce Orman Fakültesi 2001 yılında, Kahramanmaraş ve Çankırı Orman Fakülteleri 2000 yılında ve Isparta Orman Fakültesi 1999 yılından itibaren orman mühendisi mezun etmektedir. Bu dönemde en fazla mezun 1286 kişiyle İÜ OF'den en az mezun da 162 kişiyle Düzce OF'den mesleğe katılmıştır. 1998-2008 döneminde toplam 4125 orman mühendisi mezun olmuş ve her yıl ortalama 375 orman mühendisi mesleğe katılmaktadır. 1998 yılında orman fakültelerinden toplam 311 kişi mezun olmuşken, yeni kurulan fakültelerin mezun vermesi ve öğrenci kontenjanlarındaki artışlar nedeniyle 2008 yılında mezun öğrenci sayısı 415'e kadar çıkmıştır.

Tablo1- 1998-2008 Döneminde Orman Fakültelerinden mezun orman mühendislerinin sayısı

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Toplam	Ortalama
Kastamonu	0	0	0	0	22	35	19	33	42	34	42	227	32
İstanbul	157	141	136	129	88	126	98	88	95	115	113	1286	117
Artvin	21	23	25	26	41	38	37	39	44	34	28	356	32
KTÜ*	113	113	114	63	104	75	74	55	40	61	49	861	78
Maraş	0	0	21	18	18	39	31	23	24	24	45	243	27
Çankırı	0	0	20	17	28	18	31	32	30	19	30	225	33
Bartın	20	38	30	37	30	37	43	33	24	48	22	362	33
Düzce	0	0	0	12	20	33	19	18	15	19	26	162	20
Isparta	0	36	24	39	32	38	23	48	56	47	60	403	40
Toplam	311	351	370	341	383	439	375	369	370	401	415	4125	375

*KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği bölümünde 2008-2009 eğitim öğretim yılından itibaren ikinci öğretimden orman mühendisleri mezun olacaktır

Tablo 2'den izlenebileceği gibi 1998-2008 yılları arasında 1999 ve 2003 yıllarında orman mühendisi işlendirilmesi yapılmamıştır. 1998 yılında 344 ve 2006 yıllarında 374 orman mühendisi OGM tarafından işlendirilmiştir. Bu dönem itibariye yıllık ortalama 136 orman mühendisi OGM tarafından işlendirilmiştir. Orman Bakanlığının 2003 yılında Çevre ve Orman Bakanlığına dönüşmesiyle yaşanan karışıklık etkisini hala göstermektedir.

Tablo 2- 1998-2008 Döneminde Orman Genel Müdürlüğüne ve Orman Bakanlığına İlk Kez Atanan Orman Mühendisi Sayısı

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Toplam	Ortalama
344	0	167	28	82	0	30	150	374	180	144	1499	136,2727
150		Bu döneme ilişkin verilere ulaşılamamıştır						5	33	3	191	47,75

2006 yılından önce Orman Bakanlığı bünyesinde işlendirilen orman mühendisi sayısına ulaşmak mümkün olmamıştır. Resmi kayıtlara dayanmasa da 1998 yılında Orman Bakanlığının 150 orman mühendisi işlendirdiği bilinmektedir. Veri sağlanamayan yıllar ortalamaya katılmaksızın yapılan hesaplamada Orman Bakanlığının da yıllık ortalama 48 orman mühendisini işlendirdiği kabul edilmiştir. Bu durumda yıllık olarak Kamu kadrosunda işlendirilen orman mühendisi sayısı ortalama 184 kişidir. Bir miktar orman mühendisinin de DSİ ya da belediyeler gibi kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştığı varsayıldığında yıllık olarak en fazla 200 orman mühendisinin işlendirilebildiği ortaya çıkmaktadır.

Emekli olan orman mühendislerinin yerine aynı miktarda orman mühendisi işlendirilmediği için zaman içerisinde orman mühendislerinin görevleri artmış ve sorumluluk alanları genişlemiştir. Bakanlıktan alınan verilere göre yılda ortalama 150 mühendis emekli olmakta hatta 2004 yılında 416 mühendisin emekli olduğu resmi kayıtlarda bulunmaktadır. Oysaki Bakanlık, ortalama yıllık sadece 48 orman mühendisini işlendirmektedir. Orman Genel Müdürlüğünde de durum çok farklı değildir. Bugün için orman rejimi içindeki alanlar ülke yüzeyinin %27'sini kaplamaktadır. 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4122 sayılı Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu, 4342 Sayılı Mera Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun orman idaresine ve ağırlıklı olarak orman mühendislerine yüklediği görev ve sorumluluklar düşünüldüğünde; hem "ormancılık" mesleğinin içinde kalan yetki ve sorumlulukların çok büyük bir çeşitlenme gösterdiği, hem de orman mühendislerinin görev alanının hemen hemen ülkemizin tamamını kapsadığı görülmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu, çevrenin ve doğal kaynakların, özellikle flora ve faunanın korunmasına ve ticaretine ilişkin uluslar arası sözleşmeler de Orman Mühendislerinin görevlerini çoğaltmakta ve sorumluluk alanlarını genişletmektedir (Anonim, 2006)

Yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre ankete katılanların %21'i İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi (İÜOF), %12'si Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi (KTÜOF), %33'ü Ankara Üniversitesi Çankırı Orman Fakültesi¹ (AÜÇOF), %12'si Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi² (KÜAOF), %10'u Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi³ (ZKEBOF) ve geri kalan %12'si de geri kalan orman fakültelerinden mezun olmuştur. Ankete katılanların %21'i kadın, %79'u erkek orman mühendisidir.

%18'i 2008 yılında, %15'i 2007 yılında, %15'i 2006 yılında, %12'si 2005 yılında, %9'u 2004 yılında ve geri kalan %31'i de 2004 yılından önce mezun olmuştur. Ankete katılan en kıdemli orman mühendisi 2000 mezunudur.

Ankete katılanların %9'u işsiz, %27'si kendi işyerinde çalışmaktayken, %64'ü ülkenin çeşitli bölgelerindeki ormancılık şirket ve bürolarında çalışmaktadır. %53'ü ağırlıklı olarak ağaçlandırma işlerinde çalışırken geri kalanlar amenajman, kadastro, izin irtifak işleri, peyzaj işleri gibi işlerde çalışmaktadır. Ankete katılanların %70'i Orman Mühendisleri Odasının açtığı en az bir kursa katılarak sertifika almışlardır. Çalışan orman mühendislerinin aylık kazançlarının ortalaması 1828 TL olup en az kazanan orman mühendisi 2007 yılı KTÜOF mezunu İzmir'de ağaçlandırma, yangın ve kadastro konularında çalışan bir şirkette çalışan erkek bir orman mühendisidir. Aylık kazancı en fazla olan ise 2004 yılı İÜOF mezunu kendi şirketinde müteahhitlik yapan ve ayda

¹ 2007 yılından itibaren Çankırı Karatekin Üniversitesine devredilmiştir.

² Daha sonra Artvin'de üniversite kurulmuş ve orman fakültesi de bu üniversiteye bağlanmıştır.

³ 2007 yılında kurulan Bartın Üniversitesine bağlanmıştır

ortalama 7500 TL kazanan erkek bir orman mühendisidir. Ankete katılanların %67'sinin Serbest Meslek Mensubu ruhsatı bulunurken %33'ü bu belgeyi almamıştır. Çalışanların %43'ü işlerinin yıl içerisinde sürekliliği bulunduğunu geri kalan %57'si de yıl içinde bazı dönemler işsiz kaldıklarını bildirmişlerdir. Ankete katılanların %67'si Kamu sektöründe çalışabilmek için her fırsatı değerlendirdiklerini belirtirken %33'ü mevcut durumdan memnun olduklarını ve Kamu sektörüne geçmek istemediklerini ifade etmişlerdir. Özel sektörü tercih edenlerin aylık ortalama kazançları 2214 TL iken Kamu sektöründe çalışma isteyenlerin aylık ortalama kazançları 1605 TL'dir. Kadın orman mühendislerinin aylık ortalama kazancı 1408 TL iken erkek orman mühendislerinin aylık ortalama kazancı 1933 TL'dir. Kadın orman mühendislerinin en düşük aylık kazancı 1000 TL, en yüksek ise 2000 TL'dir. Erkek orman mühendislerinin ise en düşük 600 TL en yüksek 7500 TL'dir. Araştırmaya katılanların %36'sı 2000 TL. ve üzeri aylık kazançta sahiptir. Bunların %54'ü fırsat bulduklarında Kamu sektörüne geçiş yapmak istemektedir. Bunun temel nedeninin de Kamu sektöründe sahip olunan sosyal ve iş güvenliği olarak gösterilmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Orman mühendisliğinin ilgi alanlarının gelişmesi, orman mühendisliği eğitiminin zenginleşmesi ve ormancılık örgütünün görev, yetki ve sorumluluklarının çoğalmasına karşın, bu örgütün özellikle teknik personel açıkları zaman içerisinde sürekli olarak artmıştır. Çevre ve Orman Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğünde işlendirilmesi gereken toplam orman mühendisi kadrolarının yaklaşık %30-40'ının boş olduğu, ara kademe eleman gereksiniminin de had safhada olduğu bilinmektedir.

1998-2008 yıllarında her yıl ortalama 375 orman mühendisi mezun olurken aynı dönemde ormancılık örgütü yılda ortalama en fazla 200 orman mühendisini işlendirmiştir (Tablo 2). Her yıl ortalama 175 orman mühendisinin, arz fazlası orman mühendisi olarak mezun olduğu görülmektedir. Bu orman mühendislerinin tamamının özel sektörde doyurucu düzeyde iş bulabildiklerini söylemek mümkün değildir. Özel sektörde iş bulanların önemli bir kısmının iş doyumunu yetersiz olduğu ve fırsat bulduklarında Kamu sektörüne geçmek istedikleri görülmüştür. Özel sektörde çalışan orman mühendislerinin aylık kazançları bakımından bir cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmadıkları da görülmektedir. Erkek orman mühendisleri aylık ortalama 1933 TL kazanırken kadın orman mühendisleri aylık 1408 TL kazanmaktadır. Bu farkın temel nedeni kendi şirketi olan birkaç orman mühendisinin aylık kazançlarının 5000TL üzerinde olması ve bunların tamamının erkek olmasıdır. 5000 TL ve üzeri kazananlar hesaplama dışı bırakıldıklarında erkek orman mühendislerinin aylık kazancı 1541 TL'ye düşmektedir. Kamu sektöründe çalışan bir orman mühendisinin yaklaşık 2200 TL kazandığı düşünüldüğünde özel sektörde çalışan orman mühendislerinin daha az kazandığı görülmektedir. Kamu sektörünün diğer avantajları da dikkate alındığında mezunların neden kamu sektörünün tercih ettikleri anlaşılabilir.

Görüldüğü üzere 5531 sayılı yasanın özel ormancılık şirket ve bürolarında orman mühendisi işlendirilmesiyle ilgili bir takım sorunlar vardır. Bu sorunların aşılmasıyla orman mühendislerinin işlendirilmesi konusu çözüme kavuşturulabilecektir. Bunun için

- Özel ormancılık alanında çalışacak orman mühendislerinin özlük hakları ile ilgili bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. Bu konuda OMO'nın girişimleriyle bir asgari ücret tespit edilmelidir.
- Yasa gereği staj yapma zorunluluğu tekrar gözden geçirilmeli ve genç orman mühendislerinin kamu sektöründe de staj yapabilmeleri sağlanmalıdır.

- Orman fakültelerinde özel sektör girişimciliğine yönelik dersler müfredata eklenmelidir.
- Özel ormancılık şirket ve bürolarının faaliyet alanlarıyla ilgili belirlenecek asgari sayıda orman mühendisini işlendirilmesi yasa ile zorunlu hale getirilmelidir.
- Orman fakültelerinin de sertifika kurslarını açmaları sağlanmalıdır.
- Uzmanlaşmaya önem verilmeli yasada yazılı bazı görevlerin orman yüksek mühendisleri ya da doktoralı orman mühendisleri tarafından yapılması sağlanmalıdır.
- Suriye, Irak, Gürcistan ve Türki Cumhuriyetlerde özel ormancılık şirket ve bürolarının çalışmaları için büyük potansiyel vardır. Bu potansiyelin değerlendirilebilmesi için OMO ya da orman fakültelerinin bu ülkelerinin dilleri ve yurtdışı çalışma izinleri konusunda seminerler düzenlemesi sağlanmalıdır.

Bir mesleğin toplum tarafından yeğlenen ve saygı duyulan bir meslek olabilmesi o meslek mensuplarının özlük hakları ve çalışma koşulları ile yakından ilgilidir. Mesleğimizin eski saygınlığını tekrar kazanabilmesi sayıları arttırılabilecek yukarıdaki önlemleri hayata geçirmekle mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

- Anonim 2006. Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun'a İlişkin Görüş, <http://www.foresteconomics.org/yasa.pdf> Giriş tarihi Aralık 2009
- Eryılmaz,A.Y., 1993. Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesinin Kuruluşu ve Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Tarihsel Gelişimi, KTÜ.Yayın no: 168, Fakülte Yayın no: 20, Trabzon
- Eryılmaz,A.Y., 2008. Tarihsel Gelişim Sürecinde Ormancılık Öğretimi. "150. Yılında Türkiye'de Ormancılık Eğitimi" III. Ulusal Ormancılık Kongresi 20-22 Mart 2008 Ankara
- Girgin, E. 2007. Hukuk Sistemimizdeki Mühendis İstihdamına İlişkin Mevcut Düzenlemeler ve Orman Mühendisliğinin Durumu, Orman Mühendisleri Odası Dergisi, 44-1 sf. 38
- Gümüş, C. 2004. Ormancılık Politikası. Cilt 1. KTÜ Orman Fakültesi Yayını. Fakülte Yayın No:34. 444 S. Trabzon..
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A., Ekizoğlu, A., 1996: Ormancılık Politikası, İ.Ü. Basımevi, İstanbul.